

زندگی بر اساس اندیشه

اندیشه شاخص ترین و مهم ترین ویژگی انسان است که وی را از سایر موجودات تفکیک می کند. در این درس به بررسی اندیشه یکی از بزرگ ترین فیلسوفان یونان یعنی سقراط خواهیم پرداخت زیرا وی نقش مهمی در انتقال کسب حقیقت از طریق اندیشه با روش گفت و گوی عقلانی داشته است.

توصیف ویژگی های سقراط در آتن

- قابل شناخت بودن برای همگان
- سخنان شیرین و پرمعنای او بر سر زبان ها بود
- سخنان به ظاهر ساده و گاه خنده آورش ژرفای خاصی داشت
- لباس های ساده می پوشید
- اخلاق و منش جذابی داشت
- رفتار متواضعانه وی باعث شده جوانان زیادی مجذوبش شوند
- پیوسته در مورد مسائل روزمره زندگی می اندیشید
- حرف زدن با بازاریان، مردم عامی، اعیان و اشراف

دو سؤال اساسی دوستداران سقراط

۱- جرم سقراط چیست؟

۲- چرا می خواهند او را محاکمه کنند؟

سقراط:

- در هفتادسالگی زندانی شد
- در دادگاه به اعدام محکوم گردید
- زندگی وی با نوشیدن جام شوکران به پایان رسید

• چهره برجسته تاریخ فلسفه است

سؤال: جامعه آتن در زمان سقراط متأثر از چه اندیشه‌هایی بود؛ عقیده آنان چیست

اندیشه‌های سوفسطائیان - جهان را نمی‌توان شناخت و آنچه را ما علم و دانش می‌نامیم تنها ساخته و پرداخته ذهن ماست و تطابقی با واقعیت ندارد.

سوفسطائیان با کمک اقسام مغالطه‌ها و جدل و فن سخنوری

۱- به نشر اندیشه خود می‌پرداختند

۲- بر شیوه زندگی مردم تأثیر می‌گذاشتند

سؤال: سوفسطائیان چگونه به نشر اندیشه خود می‌پرداختند

با کمک اقسام مغالطه‌ها و جدل و فن سخنوری

اثرات اندیشه سوفسطائیان در جامعه

- کم‌رنگ شدن اخلاق و فضیلت میان مردم (اثر منفی)
- بسیاری از مردم دنبال حق جلوه دادن باطل بودند (اثر مثبت)
- فاصله گرفتن جامعه آتن از حقیقت و فضیلت (اثر منفی)
- حق‌طلبی در سایه جدل و سخنوری ماهرانه کم‌رنگ شد (اثر منفی)
- برافروختن پرچم علم و فضیلت توسط سقراط (اثر مثبت)

سؤال: زمانی که جامعه آتن از حقیقت فاصله گرفت، سقراط چه اقدامی کرد

- پرچم علم و فضیلت را برافروخت
- برای احیای تفکر عقلانی قیام کرد
- شالوده تفکر فلسفی اصیل را استوار ساخت

سؤال: زندگی چه کسی حکایت واقعی فلسفی بود؛ حکایتگر این زندگی کی بود و چگونه آن را به تصویر کشید

سقراط – افلاطون شاگرد وی این زندگی را حکایت کرده و مبارزه سقراط با مغالطه گران و سوفیست‌ها را در آثار خود به تصویر کشیده است.

سؤال: افلاطون شخصیت و اندیشه سقراط را چگونه نشان می‌دهد

سقراط عمر خود را مصروف اصلاح جامعه و شناساندن افکار مغالطه آمیز سوفیست‌ها کرد. با هرکس که به او گوش می‌داد مسائل اساسی خدانشناسی، اخلاق، سیاست و اجتماع را در میان می‌گذاشت

سؤال: روش سقراط در بحث چگونه بود

روش بحث ثابتی داشت. مفهومی از مفاهیم را که در زندگی ما اهمیت حیاتی دارد، برمی‌گزید و درباره‌اش پرسش می‌کرد. مثلاً می‌پرسید «دوستی چیست؟» یا «شجاعت چیست؟» وقتی کسی داوطلب پاسخ می‌شد با توجه به پاسخ او سؤال دیگری طرح می‌کرد به طوری که پاسخ‌دهنده را به حقیقت می‌رساند و آنچه را که حق بود از زبان پاسخ‌دهنده به دست می‌آورد

روش سقراطی یعنی چه:

روش گفت‌وگو و پرسش و پاسخ که سقراط به کار می‌گرفت

سؤال: سقراط چگونه به چهره‌ای بحث‌برانگیز تبدیل شد

- به مردم آموخت که هر چیزی را مورد سؤال قرار دهند
- جهالت افراد قدرتمند و سفسطه گر را به رخشان کشید

سقراط دو چهره در میان مردم پیدا کرد

۱- چهره دوست‌داشتنی (مردمی که وی را دوست داشتند)

۲- چهره نفرت‌انگیز (گروهی که از او بیزار بودند)

سؤال: سقراط از گشت‌وگذار میان مردم چه مقصودی داشت

شما جوانان و بزرگ‌سالان را متقاعد سازم که نباید جسم و مال و ثروت را بر کمال نفس خود ترجیح دهید و به شما یادآوری کنم که ثروت فضیلت به بار نمی‌آورد بلکه از فضیلت است که ثروت و هرچه برای فرد و جامعه سودمند است به دست می‌آید.

سؤال: از نظر سقراط رابطه ثروت و فضیلت چگونه است

ثروت فضیلت به بار نمی‌آورد بلکه از فضیلت است که ثروت و هرچه برای فرد و جامعه سودمند است به دست می‌آید.

سؤال: سقراط معتقد بود که خداوند چه رسالتی را بر عهده او نهاده است

من هیچ‌گاه از بیدار ساختن، پند دادن و حتی سرزنش کردن یکایک شما باز نمی‌ایستم این رسالتی است که خداوند با ندهای غیبی و در رؤیا بر عهده من نهاده است.

سقراط در برابر دادگاه

سؤال: مقامات حکومتی سقراط را به چه جرمی بازداشت کردند

۱- فاسد کردن جوانان ۲- بی‌ایمانی به خدایان

سؤال: نماینده متهم کنندگان سقراط در دادگاه چه کسی بود و جرم سقراط را چه می‌دانست

ملتوس - جرم سقراط این است که خدایانی را که همه با آنها اعتقاد دارند انکار می‌کند و از خدایی جدید سخن می‌گوید. با افکار خود جوانان را گمراه می‌سازد و آنها را از دین و آیین پدرانشان برمی‌گرداند

سؤال: سرانجام محاکمه سقراط چه بود

ملتوس برای ادعای خود شواهدی ذکر کرد و در پایان از دادگاه برای سقراط درخواست مجازات مرگ نمود.

سؤال: دفاعیه سقراط چگونه بود

بیانیه‌ای فلسفی بود که همه اصول زندگی وی را دربر می‌گرفت

سؤال: افتراپی که مخالفان از دیرباز به سقراط نسبت داده بودند چه بود

سقراط رفتاری خلاف دین ما آتئیان در پیش گرفته و در پی آن است که به اسرار آسمان و زمین دست یابد باطل را حق جلوه دهد و این کار را به دیگران هم می‌آموزد.

سؤال: سقراط از جستجو برای شناخت کسانی که ادعای دانشمند بودن می‌کردند و

همچنین کشف راز پیام غیبی سروش به چه نتیجه‌ای رسید

گروهی بزرگی به غلط مرا «دانا» بنامد درحالی که من دانا نیستم فقط شاید به این دلیل که وقتی نادانی کسی را آشکار می‌کنم، کسانی که آنجا حاضرند گمان می‌کنند که آنچه را آن‌ها نمی‌دانند من می‌دانم حال آنکه دانای حقیقی فقط خداست.

سؤال: پیام سروش معبد دلفی چه بود؛ و سقراط راز آن را در چه می‌دانست

هیچ کس داناتر از سقراط نیست – داناترین شما آدمیان کسی است که چون سقراط بداند که هیچ نمی‌داند.

سؤال: سقراط راز سروش معبد دلفی در الهامی به دوستش کرفون چه گفت

«داناترین مردم سقراط است» همین بود که به ما بنمایاند که تا چه پایه نادانیم و اگر از من به‌عنوان «دانا» یاد کرد فقط به این خاطر بود که بگویند داناترین شما آدمیان کسی است که چون سقراط بداند که هیچ نمی‌داند.

سؤال: سقراط وجود خداوند را چگونه اثبات کرد

سقراط بامتانان گفت: این افترا که من منکر خدا باشم، وارد نیست. از تو می‌پرسم: آیا ممکن است که کسی صفات و امور مربوط به انسان را بپذیرد اما منکر وجود انسان باشد؟ آیا کسی پیدا می‌شود که علم و قدرت و عدالت فوق بشری را قبول داشته باشد ولی وجود خداوند را منکر شود؟

سؤال: از نظر سقراط اگر به دلیل ترس از مرگ از فرمان الهی اطاعت نکند سزاوار چیست

سزاوار است که دادگاهی تشکیل دهند و بگویند سقراط به خدا اعتقاد ندارد. ارتکاب این گناه دلیل بر سرپیچی از امر خداست در آن صورت مدعی داشتن دانشی شده‌ام که در حقیقت فاقد آن هستم.

سؤال: سقراط در پایان خطاب به حاضران چه گفت

ای آتنیان گریز از مرگ دشوار نیست، اما گریز از بدی دشوار است؛ زیرا بدی تندتر از مرگ می‌دود. من پیر و ناتوان به دام مرگ افتادم؛ ولی مخالفان من با همه چستی و چالاکی در چنگال بدی گرفتار آمدند

سؤال: چرا سقراط مرگ را پذیرفت

اگر مرگ انتقال به جهانی دیگر است و اگر این سخن راست است که همه درگذشتگان در آنجا گردآمده‌اند پس چه نعمتی بالاتر از اینکه آدمی از این مدعیان که عنوان قاضی بر خود نهاده‌اند رهایی یابد و با داوران دادگر آن جهان مواجه شود و با نیکان و بلندمرتبانان هم‌نشین گردد. اگر این مرگ است حاضران بارها به کام مرگ روانه شوم.

سؤال: سیسرون فیلسوف و خطیب رومی درباره سقراط چه می‌گوید

او فلسفه را از آسمان به زمین آورد و آن را به خانه‌ها و شهرها برد او فلسفه را وادار کرد تا به زندگی اخلاقیات و خیر و شر بپردازد.